

Trollheimen Sijte

Nerskogsveien

7393 Rennebu

Olje- og energidepartementet

Postboks 8148 Dep

0033 Oslo

Høringsuttalelse til NVEs forslag til nasjonal ramme for vindkraft

NVE har utarbeidet forslag til nasjonal ramme for vindkraft med bakgrunn i regjeringens ønsker om å legge til rette for en langsiktig utvikling av lønnsom vindkraft i Norge. (Energimeldingen , Meld. St. 25(2015-2016)) Regjeringen peker på at erfaringer tilsier at det er behov for i noe sterkere grad å styre hvor det søkes om konsesjon fremover. Formålet med nasjonal ramme er å bidra til at de beste vindkraftlokalitetene blir valgt når det søkes om konsesjon framover, og at rammen skal bidra til økt forutsigbarhet, en mer effektiv konsesjonsbehandling og demping av konflikter.

Trollheimen Sijte blir berørt i det foreslåtte område 47 Indre Sør-Trøndelag (analyseområde 22).

Høringsuttalelsen vil omhandle berørte områder i kommunene Meldal, Rennebu og Midtre-Gauldal (Oppdal og Rindal) innenfor område 47 Indre Sør-Trøndelag, med hovedfokus på reindriftas interesser.

I tillegg vil vi uttale oss om alternative avgrensninger til område 47, jamfør figur 65.

Trollheimen Sijte

Trollheimen Sijte har vinterbeite i områdene omtalt som Igelfjell/Grefstadfjellområdet og ligger i sin helhet innenfor det utpekte området i den vestlige delen.

I forslag til nasjonal ramme for vindkraft er dette området merket lilla i beskrivelse av området 47.1 – Alternative avgrensninger, figur 65.

Dette området er ifølge forslaget inkludert pga gode teknisk-økonomiske forutsetninger, men legges det mye vekt på reindrifta kan grensa trekkes østover for å gjøre området mindre.

Områdenes betydning for reindrifta i Trollheimen Sijte

Vinterbeitene er det som ansees som distriktets minimumsfaktor, og var også en avgjørende faktor da høyeste reinantall ble fastsatt. Det betyr at de tilgjengelige vinterbeiteområdene vi har er ei stor forutsetning for at drifta skal kunne fortsette på tilsvarende vis som i dag. Det er derfor ei stor bekymring at alt vi har av vinterbeiteland med avklarte rettigheter ligger innenfor det foreslåtte området i område 47.

Gjennom vinterhalvåret går rein på begrensede mattilganger og må forholde seg til snø, kulde og andre faktorer. Den tilgangen rein har til beiter er av stor betydning. Vinterbeitene kan være ujevnt fordelt i landskapet, og tilgangen kan variere fra år til år. Alt avhenger av vær og føreforholdene. Snømengde og ising kan ha stor betydning for at rein har gode eller dårligere tilgang til føde, og kan variere stort også innenfor forholdsvis avgrensede områder. Det er derfor viktig at rein har mulighet til å kunne flytte seg mellom spredte beitearealer og å kunne utnytte områdene maksimalt.

Forvaltning av beitene er en særdeles viktig arbeidsoppgave, og vurderinger må gjøres gjennom vinteren av oss reindriftsutøverne for at man på best mulig vis skal få utnyttet landet til beste for rein. Forholdene er varierende gjennom vinteren og fra år til år. Med endringene i de klimatiske forholdene vil dette gi enda større utfordringer i tiden fremover. Vi har ikke areal å avse til vindindustri. Vi kan heller ikke se at det finnes avbøtende tiltak som vil veie opp for tap av land, eller konsekvensene av at rein skyr områdene i tilknytning til vindindustriområdene.

NVE mener at avbøtende tiltak, selv om det er vanskelig å finne generelle tiltak, kan være med å hindre uønskede virkninger gjennom tilpasninger.

Trollheimen sijte har ikke rom for tilpasninger ift f.eks endret driftsmønster under de allerede trange rammevilkår vi jobber under. Vi har allerede store begrensninger og utfordringer ved at vinterbeiteområdet er innskrenket.

Vindindustriområder i vinterbeitelandet vil få negative konsekvenser for vinterbeitene, men også for drivingsleier og viktige oppsamlingsområder. I tillegg vil det kunne utgjøre en sikkerhetsrisiko med tanke på iskast.

NVE har i sitt forslag også lagt en liten åpning for en eventuell utvidelse av området. Disse utvidelsene som ligger sørvest for Berkåk og vest for Orkladalen er i utgangspunktet tatt ut av det foreslått området nettopp pga hensynet til reindrifta og verdifulle friluftsområder. Trollheimen Sijte forventer at disse områdene forblir utenfor foreslått område ettersom disse områdene, på lik linje med alt annet tilgjengelig beiteland, er av stor betydning for reindrifta. Områdene sørvest for Berkåk er potensielt vinterbeiteland, og har også de senere år blitt benyttet av noen av sijteandelsinnehaverne under vinteren. Årsaken til dette er de begrensningene vi allerede har på vinterbeitelandet i Igel-/Grefstadjfjell området. Områdene vest for Orkladalen som kan være aktuelle, er områder som ligger i nærhet av kalvingsområder. Ved flytting fra vinterbeiteområdene i Igel-/Grefstadjfjell området oppholder vi oss i området med simleflokken så langt frem mot kalving som mulig. Enkelte år kan det pga føreforhold være nødvendig med tidligere flytting fra vinterbeitene i Igel-/Grefstadjfjell området. Da er dette verdifulle områder fram til det er hensiktsmessig å flytte videre. Området blir også brukt som ett oppsamlingsområde før flytting til vinterbeitene.

Konsekvenser for reindrifta ved en eventuell utbygging av vindkraft innenfor reinbeitedistriktet vil bli svært negative. Kunnskapen om hvor arealkrevende slike områder er tilsier at vindkraft og reindrift ikke kan kombineres. For rein vil det potensielt medføre både stress og adferdsendringer, og det er svært sannsynlig at reinen vil unngå eller redusere gjenstående beiter i og rundt vindkraftanlegget, både under utbygningsperioden og drift. Dette som en følge av forstyrrelser og økt menneskelig aktivitet i området, men også pga støy og bevegelse fra vindturbinene. Dette betyr i praksis at beiteland går tapt. Det kan også føre til at potensielle beiteområder blir avskåret og gjort utilgjengelig ved at vindindustriområdet blir en fysisk sperre i terrenget. Blir flyttleier eller kalvingsområder berørt av vindkraft kan det føre til at flyttleier blir stengt eller kalvingsområder ubrukelige. En annen konsekvens kan være at områder som er populære utfart- og rekreasjonsområder blir ødelagt slik at andre områder blir mere attraktive å ferdes i. Dette vil igjen kunne få negative konsekvenser for reindrifta ved at presset blir større i andre områder.

NVE påpeker gang på gang usikkerheten av i hvilken grad rein blir påvirket av vindkraftverk i beiteområder og viser til diverse studier på emnet.

NVE konstaterer at det er stor variasjon i konklusjonene som er gjort i forbindelse med forskning på vindkraft og innvirkning på rein. NVE sier det er bred enighet om at anleggsarbeidet, menneskelig aktivitet og veier påvirker arealbruken til reinsdyr, men det er uenighet om hvordan et vindkraft i drift påvirker reinsdyras arealbruk eller adferd. (s4 temarapport reindrift)

Det blir vurdert at berørte reinbeitedistrikter besitter viktig erfaringsbasert kunnskap i sine områder, men at fagfellevurdert forskning utgjør det viktigste kunnskapsgrunnlaget, og at forskjellene mellom forskningsrapportene og uttalelsene reinbeitedistriktene tilsier at det bør legges til grunn at det er usikkerhet om virkninger og at det bør forskes mer.

Fylkesmannsembetene fikk i oppdrag under analysene av de forskjellige områdene å analysere betydningen av vindkraftutbygging innen de forskjellige reinbeitedistriktene.

For analyseområde 22 var konklusjonen:

*Etablering av vindkraft i de vestlige og østlige delene av analyseområdet vil kunne **ødelegge/sterkt forringe** reindriftsinteressene fordi det potensielt kan stenge flyttleier, gjøre at kalvingsområder og minimumsbeiter blir ubrukelige og avskjære eksisterende beiteområder for fremtidig bruk. Vindkraftverk i de områdene det drives reindrift i analyseområdet vil dermed få **svært stor negativ konsekvens** for reindriftsinteressene. Vindkraft i områder som grenser til reinbeiteområdene vil også kunne få store negative konsekvenser for reindrifta. Vi anbefaler at analyseområdets østlige og vestlige del utgår som et aktuelt område for prioritert for søknad om vindkraft. De midtre delene, dvs områder som ligger i god avstand fra reindriftsområdene, kan eventuelt vurderes ytterligere med tanke på potensiale for fremtidig vindkraft.*

NVE velger å konstatere at fylkesmannsembetenes analyser ikke er helt i samsvar med konklusjonene i det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget, hvor det pekes på at det er knyttet usikkerhet til hvorvidt rein unnviker vindkraftverk i drift. Denne begrensningen og usikkerheten som foreligger i kunnskapsgrunnlaget, gjenspeiles i følge NVE ikke i

fylkesmannsembetenes vurderinger. Med utgangspunkt i kunnskapsgrunnlaget, mener NVE at det finnes arealer i reinbeiteområder hvor vindkraftutbygging kan medføre et akseptabelt konfliktnivå.

Det oppdaterte kunnskapsgrunnlaget NVE viser til, slik vi forstår det, er NVEs egen temarapport om reindrift og annen samisk utmarksbruk basert på NVEs egne vurderinger.

Fylkesmannsembetenes oppgave i forbindelse med denne rapporten var å gå gjennom hvert enkelt analyseområde, og gjøre vurderinger av virkninger for reindriften fra ett sett gitte kriterier. Et eksempel på hva som kunne være relevant er informasjon om et reinbeitedistrikt som ligger innenfor et mulig utpekt område har en samlet inngrepssituasjon som det bør legges vekt på.

Dette har fylkesmannsembetene gjort og deres konklusjon var klar. Vi finner det kritikkverdig at NVE stiller spørsmål rundt Reindriftsavdelingens vurderinger og dermed også kompetanse, da disse ikke samsvarer med NVEs egne vurderinger. Fylkesmannens reindriftsavdelinger er den offentlige instansen som kjenner reinbeitedistriktene og deres utfordringer innen sine fylker best gjennom det forvaltningsansvaret de har. Når de konkluderer som de gjør er det en god grunn til det!

En lang rekke inngrep og aktiviteter påvirker reindriften negativt i mer eller mindre grad. Mange av disse inngrepene er ikke nødvendigvis så store, men det er summen av alle inngrepene som avgjør den samlede belastningen for ett reinbeitedistrikt.

Områdene i og rundt Trollheimen er særdeles populære til fritidsbebyggelse. For randsonene til verneområdene i Trollheimen betyr det at det har vært og er stort press med hensyn til nedbygging av areal og økt aktivitet knyttet til dette og bruk av områdene. Innen alle kommunene Trollheimen Sjøte driver reindrift har det de siste 20 årene vært ei massiv satsning på turisme og i særdeleshet utbygging av fritidsbebyggelse. Trollheimen landskapsverneområde har for reindriften vært ei viktig avgrensning og har spart mange områder mot inngrep. I tillegg har høyfjellet og de mere avsidesliggende områdene utenfor verneområdegrensene så langt vært uaktuelle for utbygging. Det er akkurat disse områdene som nå er attraktive for vindkraftindustri. Dalene og store tilgjengelig areal blir nedbygd, verneområder er trekkplaster, ferdselen i fjellet øker og det finnes ikke lenger tider på året hvor det ikke er folk ute være seg helg eller ukedager. Nå ønsker vindindustrien å konkurrere om de høytliggende områdene og høyfjellet, som er gode beite- og luftingsområder for rein.... Hvor skal det tilslutt finnes arealer for reindriften ?

Den største utfordringen på lang sikt er bevaring av arealgrunnlaget for fortsatt tradisjonell reindrift.

Trollheimen sijtes forventninger til nasjonal ramme for vindkraft er at føre-var-prinsippet blir benyttet og at reindriftsområder går inn som eksklusjoner og fjernes fra plankartet som aktuelle områder for vindindustri

Med bakgrunn i den totale inngrepssituasjonen i distriktet, de viktige minimumsbeitene våre og vindkrafts negative innvirkning på rein og reindrift går Trollheimen sijte imot at distriktets områder skal inngå i nasjonal ramme for vindkraft. Trollheimen sijte går også mot en eventuell utvidelse av område 47.

Trollheimen sijte viser også til høringsuttalelsen fra Åarjelh dajven baaatsoe saemieh (ÅaB), som er vårt lokallag av Norske reindriftsamers landsforbund. Trollheimen sijte slutter seg til ÅaBs høringsuttalelse.

For Trollheimen Sijte

Maja Britt Renander

Aanna Krihke Renander